

41. KUMELIŅUS GANĪT¹

A VARIANTU GRUPA

Melodija K LTMM IV, 8. lpp.
Teksts K LTMM IV, 8. lpp.

Vidēji ātri

Gan', gan' zir- dzi - ņus Liel- u - pes ma - lā!

Sien, sien gro - ži - ņā, Sien pa - vad' ga - lā!

1. Gan', gan' zirdziņus
Lielupes malā!
Sien, sien grožiņā,
Sien pavad' galā!

Neierobežotam dalībnieku skaitam

A SĀKUMA STĀVOKĻIS

Rotaļnieki stāv kolonā pa vienam (97. att.). Viens dalībnieks (jautātājs — ķērājs) nostājas kolonas priekšā ar seju pret rotaļniekiem.

¹ Vēl sastopami šādi nosaukumi: «Zirdziņus ganīt», «Iesim, brālīt!», «Iesim, māsiņ!», «Jāsim, bāliņ!», «Kur mēs, kur mēs kumeliņu ganām?», «Deviņu ratiņu, simts kumeliņu», «Zirdziņos iet», «Gan', gan' zirdziņus» u. c.

A NORISE DIVOS GĀJIENOS

(K LTMM IV, 8. lpp.; Z 1955, 17054; PJRd 27. lpp.; K — 2; Z — 2)

Pirmais gājiens

Dzied vai nu tikai jautātājs, vai arī visi dalībnieki

1. *pants*. Jautātājs tecīņu trīssolī virzās apkārt kolonai un dziesmas beigās nostājas kolonas priekšgalā — sākuma stāvoklī. Rotaļnieki, stāvot kolonā, var mūzikas ritmā mīņāties uz vietas.

Otrais gājiens

Dialogs un ķēršana

Jautātājs uzrunā vai nu priekšējo dalībnieku kolonā, vai visus rotaļniekus: «Labrīt!»

Atbild vai nu tikai kolonas priekšējais dalībnieks, vai arī visi rotaļnieki: «Labrīt, labrīt!»

Jautātājs prasa: «Vai gaisma ārā?»

Atbilde: «Jā.»

Jautātājs vaicā: «Vai saule uzlēkusi?»

Atbilde: «Jā.»

Jautātājs prašņā: «Vai slinkais kalps (v. Ansis) vēl uz krāsns?»

Atbilde: «Jā, ņem pēdējo, kas rindas beigās!»

Dialoga beigās jautātājs metas ķert kolonas pēdējo rotaļnieku. Ja, trīs reizes apskrienot kolonu, ķērājs nevar noķert bēgošo rotaļnieku (piesist tam ar roku), tad ķērājs vēlreiz paliek par jautātāju, bet bēdzējs nostājas kolonas priekšā. Ja bēdzēju noķer, tad tas kļūst par jautātāju, bet ķērājs nostājas kolonas priekšā. Rotaļniekam, kas trīs reizes pēc kārtas nevar noķert bēdzēju, jādod ķīla.

V a r i a n t i

Pirmais gājiens

Jautātājs iet apkārt kolonai, turot rokās grīstē sagrieztu dvieli vai citu drānas sitamo (K 300, 54), vai rungu (Z/L 1800, 3656).

Otrais gājiens

Ķērājs bēdzējam iesit ar sitamo (K 300, 54; Z 1800, 3656).

B VARIANTU GRUPA

Melodija Z Bb 43, 1903 un 1903a
Teksts Z Bb 43, 1903 un 1903a; PJRd 18. lpp.

Mēreni

Ie-sim mēs, mā-si-ņas, zir-dzi-ņus ga-nīt! Ie-sim mēs, mā-si-ņas,
zir-dzi-ņus ga-nīt! Siesim grožā, ci-tus vir-vē, Siesim grožā,
pa.va-dā! Siesim grožā, ci-tus vir-vē, Siesim grožā, pa.va-dā!

1. Iesim mēs, māsiņas,
Zirdziņus ganīt!
2. Siesim grožā, citus virvē,
Siesim grožā, pavadā!
3. Pie straujas upītes
Dzirdīsim viņus,
4. Baltābolā ganīsīmi
[Lielupes malāi].

Neierobežotam dalībnieku skaitam

B I SĀKUMA STĀVOKLIS

Rotaļnieki stāv kolonā pa vienam (97. att.). Viens dalībnieks (jautātājs) nostājas kolonas priekšā ar seju pret rotaļniekiem.

B I I. NORISE DIVOS GĀJIENOS

(Z LTMM IV, 18. lpp., PJRd 18. lpp.; L — 2)

Pirmais gājiens

1. pants. Jautātājs trīssolī virzās apkārt kolonai un panta beigās nostājas kolonas priekšgalā sākuma stāvoklī.

Otrais gājiens

Dialogs un ķeršana

Jautātājs vaicā: «Vai saule lec?»

Kolonas beidzamais dalībnieks atsaucas: «Lec.»

Jautātājs prasa: «Vai zirgiem devi ēst?»

Pēdējais kolonas dalībnieks atbild: «Slinki puīši aizbēruši spaļus un aizgājuši uz krogu.»

2. *pants*. Jautātājs ķer kolonas pēdējo dalībnieku. Ja ķērājs nepaspēj līdz panta beigām iesist ar roku bēdzējam, pirms tas pagūst nostāties kolonas priekšgalā, tad ķērājam, rotaļu turpinot no sākuma, vēlreiz jāpaliek par jautātāju. Ja ķērājs «noķer» bēdzēju, tad tas nostājas kolonas priekšgalā, bet bēdzējs ieņem jautātāja vietu. Pārējie rotaļnieki, uzmundrinādami ķērāju, mūzikas ritmā mīņājas (dimdina kājas) uz vietas.

o Dziedot nākošos divus pantus, atkārtu pirmo un otro gājienu.

Variants

Otrais gājiens

Dialoga vietā rotaļnieki dzied:

«Siuk, siuk, kumel,
Auziņu āstu!
Siuk, siuk, kumel,
Auziņu āstu!»

Rotaļniekiem dziedot, ķērājs dzenas pakal bēdzējam (L 530, 2939; L — 2).

B I 2. NORISE DIVOS GĀJIENOS

(L 548, 4632; L LD V, 217. lpp.; L — 3)

Pirmais gājiens

Dzied vai nu ķērājs, vai arī visi rotaļspēles dalībnieki

1. *pants*. Rotaļnieki, aptvērušies vidukļa aptvērienā, stāv kolonā pa vienam (99. att.). Ķērājs trīssolī virzās apkārt kolonai un panta beigās nostājas kolonas priekšgalā sākuma stāvoklī.

Otrais gājiens

2. *pants*. Ķērājs cenšas noķert (iesist ar roku) rotaļnieku, kas atrodas kolonas beigās. Rotaļnieks kolonas priekšgalā — «čūskas galva», sāniski izplešot rokas, kavē ķērāju, lai tas nepieklūtu «čūskas astei». Ķērājs brīvi improvizētā pievilciena solī «šaudās» no vienas puses uz otru, bet pati «čūska», pievilciena solī izlokoties pretējā virzienā, mēģina izvairīties no piesitienu. Ja ķērājs iesit «čūskas astei», tad pēdējais dalībnieks kolonā iet par ķērāju, bet ķērājs nostājas kolonas priekšgalā par «čūskas galvu».

o Dziedot nākošos divus pantus, atkārti pirmo un otro gājienu.

B II SAKUMA STĀVOKLIS

Rotaļnieki izveido dārziņu vai apli. Dārziņa (apļa) vidū stāv «kumeļš», bet ārpusē — «gans», kam rokā grīstē sagriezts divielis vai kāds cits drānas sitamais.

B II NORISE DIVOS GĀJIENOS

(L 740, 11581)

Pirmais gājiens

1. *pants*. Rotaļnieki dārziņā (aplī) trīssolī iet dejas ceļa virzienā. «Kumeļš» un «gans» iet pretējā virzienā nekā rotaļnieki dārziņā (aplī).

Otrais gājiens

2. *pants*. Rotaļspēles dalībnieki dārziņā, sargājot «kumeļu», mūzikas rītmā strauji virzās tam apkārt. «Gans», dzenoties pakaļ «kumeļam» pa dārziņa (apļa) ārpusi, cenšas iesist tam ar sitamo. Ja «gans» iesit «kumeļam», «kumeļš» iet par «ganu», bet «gans» izvēlas no dārziņa (apļa) jaunu «kumeļu».

o Dziedot nākošos divus pantus, atkārti pirmo un otro gājienu.

Neierobežotam nepāru dalībnieku skaitam

B III SAKUMA STĀVOKLIS

Rotaļnieki nostājas pāru kolonā. Kolonas priekšā ar seju pret rotaļniekiem nostājas «sitējs» (198. att.).

B III NORISE DIVOS GĀJIENOS

(L 545, 1)

Pirmais gājiens

1. pants. «Sitējs» akcentētā trīssolī virzās apkārt kolonai.

Otrais gājiens

2. pants. «Sitējs» viegli iesit kādam rotaļniekam, un tas tūlīt dzenas sitējam pakal. Ja ķērājs nepaspēj iesist «sitējam», pirms tas, apskrienot kolonu, iestājas viņa vietā kolonā, tad rotaļspēles turpinājumā ķērājam jāiet par «sitēju». Ja ķērājs noķer «sitēju», tad «sitējam» jāturpina sava darbība.

o Dziedot nākošos divus pantus, atkārto pirmo un otro gājienu.

C VARIANTU GRUPA

Melodija K 1935, 8633
Teksts K 1935, 8633

Mēreni

Iesim, brālīt, Kume-li-nus ganīt! Cits ies grožai, Cits pa.va.dā-i;

Balt-ā-bo-lu pa-ē-dīs, Strauj-u-pī-tē dzir-dī-nās.

Iesim, brālīt,
Kumeliņus ganīt!
Cits ies grožai,
Cits pavadāi.
Baltābolu pāēdīs,
Straujupītē dzirdinās.

Neierobežotam dalībnieku skaitam

C SĀKUMA STĀVOKLIS

Rotaļnieki izveido apli. Viens dalībnieks, kam rokā grīstē sagriezts dvielis vai cits drānas sitamais, nostājas apļa vidū.

C NORISE VIENĀ GĀJIENĀ

(K 1935, 9960 un 8633)

Rotaļnieki aplī mūzikas ritmā iet dejas ceļa virzienā. Sinī laikā vidējais rotaļnieks nosauc vārdā kādu rotaļspēles dalībnieku. Minētais dalībnieks bēg prom pa apla ārpusi. Vidējais rotaļnieks cenšas bēdzējam iesist ar sitamo. Bēdzējam nedrīkst sist, ja tas, ieskrienot apla iekšpusē, nostājas kādam dalībniekam priekšā (blakus), lai tādējādi ieņemtu šī dalībnieka vietu. No savas vietas izstumtais kļūst par bēdzēju. Ja ķērājs iesit bēdzējam, tad abi rotaļnieki mainās lomām.

o Rotaļdziesmu atkārto pēc vajadzības.